

יזכור: הקצין שהתחפש לרב

Category: חגים, יום כיפור

מלחמת יום כיפור הוכרעה לטובתנו בזכות תעוזת החיילים והיצירתיות שהפגינו אבל יותר מהכל זוהי הצניעות הענווה שסללה את הדרך לניצחון.

שיחות במדבר סיני

ביום הכיפורים השנה אנו מציינים חמישים שנה למלחמת יום הכיפורים שפרצה בשנת תשל"ד-תשפ"ד.

אני זוכר היטב את השעה שבה פרצה המלחמה. נשמעה אזעקה ונוצרה בהלה גדולה. אף אחד לא ידע מה קורה, כולם עזבו את בית הכנסת ורצו למקלט שהיה מעבר לכביש. בישראל ביום הכיפורים לא רואים רכב על הכביש, אולם אז הופיעו לפתע רכבים צבאיים שהגיעו כדי לגייס חיילים ואנשי מילואים. היישר מבית הכנסת יצאו אנשים עם טלית וקיטל ועלו למשאיות הצבאיות.

אני זוכר שבשבועות הבאים הוכרזה 'האפלה כללית בישראל', כלומר, היה אסור שבלילה יראה איזה שהוא אור בחוץ. תאורת הרחובות כובתה ופנסי הרכבים נצבעו כדי שלא יאירו חזק מדי. החשש היה מפני מטוסי אויב שיראו אזור מיושב ויפציצו את המקום.

השבוע התראיין כתב צבאי שבזמן מלחמת יום הכיפורים נלווה ככתב צבאי לכוחות צה"ל בסיני. שאלו אותו מה לדעתו הדבר שגרם לכך שבסופו של דבר למרות ההתחלה הקשה של המלחמה, ישראל ניצחה.

הוא ענה שהתכונות של יוזמה וחשיבה יצירתית שהישראלים כל כך מבורכים בה הם אלו שהצילו אותנו. הצבא הישראלי ידע לחשוב מחוץ לקופסא, החיילים הצליחו להתמודד עם מצבים שאף אחד לא התכונן אליהם בזכות כושר האלתור שיש לישראלים.

אני רוצה לחלוק איתכם סיפור שהתפרסם לאחרונה, שמראה קצת את כושר האלתור והיוזמה שהמפקדים הישראלים מבורכים בה. הסיפור הוא על תת אלוף יום טוב תמיר שבזמן מלחמת יום הכיפורים היה מפקד גדוד 9.

שלושה שבועות אחרי פרוץ המלחמה הייתה הפסקת אש. חלק מהסכם הפסקת האש היה שהמצרים יאפשרו לאנשי הרבנות הצבאית להיכנס לשטח שהיה בשליטתם כדי לאתר נעדרים ולזהות חללים. יום טוב תמיר שהיה מפקד גדוד 9 בשריון שאיבד 67 לוחמים רצה בעצמו להיכנס לשטח בשליטת המצרים ולחפש את החיילים שלו.

הוא בא לאריק שרון שהיה מפקד האוגדה ואמר לו "מה הרבנים, מה הם יודעים, אני רוצה לנסוע לשם!". היה לו אז זקן שגידל בזמן המלחמה. אריק ענה לו "הוסמכת לרב" מבחינתו זה בסדר. הוא הוריד את הדרגות שלו מהמדים לקח כיפה מאחד החיילים, ונסע להיפגש עם הרב הראשי לצה"ל לבקשו שיצרף אותו למשלחת שנוסעת לחפש נעדרים.

הרב הראשי התחיל לתחקר אותו, באיזה ישיבה הוא למד וכו', ואז אחד הרבנים הצעירים ראה את תמיר וחשב לעצמו שזה האיש שהם צריכים במשלחת. הוא נלחם בשטח הזה ויודע היכן לחפש. הוא לקח את הרב הצידה והסביר לו שתמיר הוא בוגר ישיבת מרכז הרב. בפועל צירפו אותו למשלחת, אליהם התלוו גם קצין הולנדי מהאוו"ם וקצין מודיעין מצרי.

הרצאה הלכתית מקצין הולנדי

תמיר הבחין שהקצין המצרי מטה אוזן למה שהישראלים מדברים. כשהקצין המצרי שם לב שתמיר יודע בדיוק לאן ללכת, הוא הבין שזו לא הפעם הראשונה שהוא מגיע למקום הזה. הוא פנה אליו בעברית ואמר לו: "אתה לא רב, אתה מפקד גדוד 9". תמיר הכחיש את זה.

ואז התפתחה שיחה מעניינת בינו ובין הקצין המצרי במהלכה סיפר לתמיר שהוא למד לימודי מזרח התיכון באוניברסיטה בניו דלהי שבהודו. ואז תוך כדי שהם מדברים, הוא פונה אליו ואומר לו: "מה שאני לא מבין אצלכם היהודים, זה למה אתם לוקחים את הדם של ילדים למצות בפסח?". תמיר ענה לו: "אתה מוחמד, בן אדם משכיל, איך אתה מדבר כאלה שטויות". ואז קצין האוו"ם ההולנדי נתן לו הרצאה על כשרות והסביר איך מכשירים בשר, שצריך להוציא את כל הדם מהבשר וכו', ושליהודי אסור לאכול אף טיפת דם של שום חיה או עוף, ואם כן בוודאי שאסור לאכול דם אדם.

הישראלים השתאו מהידע של הקצין ההולנדי ושאלו אותו כיצד הוא יודע על חוקי הכשרות היהודיים? הוא סיפר להם שאשתו יהודייה. כל זה קרה בזמן שהם חיפשו נעדרים.

ואז הם הגיעו לטנק מסוים שהיה שרוף. בתוך הטנק הם לא מצאו כלום, אבל תמיר שם לב שהאדמה ליד הטנק לא חלקה. הוא לקח את חפירה שהיה בצידוד של הטנק וחפר, ואז הוא גילה גופות של שני חיילים ישראלים. הוא אסף אותם והביא אותם לקבר ישראל.

הסיפור הזה באמת מראה את היוזמה והיצירתיות של חיילי ישראל, אבל אני מאמין שיש יותר מסיבה אחת לניצחון של מלחמת יום הכיפורים.

המרשם לניצחון

היום קראנו בהפטרה את פרק נ"ז מספר ישעיהו. ההפטרה פותחת במילים "כי כה אמר רם ונשא שוכן עד מרום וקדוש שמו, מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח, להחיות רוח שפלים ולהחיות

לב נדכאים" (נז, טו). הפסוקים הללו אומרים לנו שהקב"ה הוא מרום וקדוש, אבל ביחד עם זה, עם מי הוא נמצא, איפה הוא שוכן? "עם דכא ושפל רוח". דהיינו, הקב"ה מודיע שהדרך היחידה להגיע אליו זה על ידי שהאדם הוא שפל רוח. וכמו שהרבי אומר בשיחה: "ביטול זה [הכנעה ושפלות] הוא ה'כלי' שפועל האפשרויות שהאדם יוכל לעמוד בתפילה ולהתקשר עם הקב"ה. והיינו לפי שכן הוא רצון הבורא וכמו שכתוב מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח" (תו"מ חלק כ"ד עמ' 204).

מה קרה במלחמת יום הכיפורים? ימים ספורים לפני המלחמה האלוף אלי זעירא ראש אגף המודיעין בצה"ל אמר "שמצבה של ישראל מעולם לא היה טוב יותר", וש"הסבירות למלחמה השנה קטנה מאי פעם". תחושת האופוריה המשכרת אחרי ניצחון מלחמת ששת הימים טיפסה לגבהים. התחושה הייתה שצה"ל הוא צבא בלתי מנוצח, והאגדה שגופי המודיעין הישראליים יודעים הכול הביא את המנהיגים בישראל לידי עיוורון גמור (ברגע האמת עמ' 138 ואילך).

מנהיגי המדינה והצבא היו בטוחים שמדינות ערב אחרי הניצחון של מלחמת ששת הימים לא יעזו לתקוף את ישראל. ולכן על אף כל ההתרעות שהם קיבלו מכל מיני גורמי מודיעין הם פשוט לא רצו לשמוע.

כשפרצה המלחמה במלוא עוזה ושני הצבאות של מצרים וסוריה (עם מאה אלף חיילים ואלף טנקים רק מהצבא המצרי), מצוידים במיטב הנשק הסובייטי תקפו את ישראל, ישראל מצאה את עצמה לגמרי לא מוכנה. חמשת הימים הראשונים של המלחמה היו "הימים הנוראים", במהלכם הצבא איבד מאות לוחמים בנוסף לאלפי פצועים. בדרג המדיני דיברו על כך שזה חורבן המדינה, וחששו שישראל לא תצליח לעמוד בזה וחלילה הכול יחרב.

המלחמה גרמה לכולם, מהמנהיגים ועד הילד הכי קטן לביטול וענוה. פתאום התברר שאי אפשר לסמוך לא על הממשלה ולא על הצבא, ואין לנו אלא לסמוך על אבינו שבשמיים. זה סלל את הדרך לכך שיתקיים בנו הפסוק "אשכון את דכא ושפל רוח". ברגע שהזיחות והיוהרה ש'לנו זה לא יכול לקרות' נעלמה, נסללה הדרך ונעשינו כלים כדי לקבל את הניסים העצומים של המלחמה.

בסופו של דבר התברר שעל אף שישראל הותקפה על ידי צבאות של מצרים וסוריה בסיוע חיילים מכל מדינות ערב ובתמיכת ברית המועצות שסיפקה את הנשק הכי חדיש שהיה לה, המלחמה הסתיימה בניצחון אדיר של ישראל. ובמידה מסוימת נוצרה פה הרתעה מעניינת.

העולם למד שגם כשישראל נתפסת לא מוכנה היא מנצחת. זה אכן לקח קצת יותר זמן, ולצערנו, עם הרבה מאוד אבדות, אבל שלאף אחד לא יהיו אשליות שבסופו של דבר "ה' איתנו אל תיראום".